Dü?ünce Kontrol Yetene?i Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Dü?ünce Kontrol Yetene?i Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=20278

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Dü?ünce Kontrol Yetene?i Ölçe?i (DKYÖ), bireylerin istenmeyen veya rahats?z edici dü?ünceleri yönetme ve kontrol etme becerilerine dair alg?lar?n? ölçmek amac?yla geli?tirilmi? bir psikometrik araçt?r. Ölçe?in Türkçe adaptasyon çal??mas?, **Hakan Sar?çam** ve **?brahim Çelik** taraf?ndan 2017 y?l?nda gerçekle?tirilmi?tir. Bu uyarlama çal??mas?, orijinal ölçe?in **psikometrik** özelliklerini Türk kültürüne uygun olarak incelemeyi ve alan yaz?na geçerli bir ölçüm arac? sunmay? hedeflemi?tir.

Ölçek, bireyin **dü?ünce kontrolü** stratejilerindeki yeterlili?ini de?erlendirerek bili?sel düzenleme süreçleri hakk?nda önemli bilgiler sa?lamaktad?r. Uyarlama çal??mas?, ölçe?in yap? geçerli?i ve iç tutarl?l?k güvenilirli?i aç?s?ndan kabul edilebilir düzeyde oldu?unu göstermi?tir.

Anahtar Kelimeler

Dü?ünce Kontrol Yetene?i, Bili?sel Düzenleme, **Geçerlik**, **Güvenirlik**, Uyarlama, Üstbili?, Psikometrik.

Yazarlar

Hakan Sar?çam, ?brahim Çelik

Amaç

Dü?ünce Kontrol Yetene?i Ölçe?i'nin temel amac?, bireylerin kendi dü?ünce süreçlerini ne ölçüde kontrol edebildiklerini veya yönetebildiklerini öznel olarak de?erlendirmektir. Bu ölçek, özellikle obsesif-kompulsif bozukluklar, anksiyete ve depresyon gibi bili?sel kontrol mekanizmalar?n?n bozuldu?u durumlar?n ara?t?r?lmas?nda kullan?lmak üzere tasarlanm??t?r.

Sar?çam ve Çelik (2017) taraf?ndan yap?lan Türkçe adaptasyon çal??mas?n?n özel amac? ise, uluslararas? alanyaz?nda önemli bir yere sahip olan bu ölçüm arac?n? Türk psikoloji ara?t?rmac?lar?n?n kullan?m?na sunmak ve kültürel geçerli?ini sa?lamakt?r. Bu sayede, **dü?ünce kontrolü** becerilerinin Türkiye'deki popülasyonlar üzerindeki etkileri sistematik olarak incelenebilecektir.

Yap?

Ölçek, bireyin bili?sel süreçler üzerindeki alg?lanan yeterlili?ini ölçen tekil veya çok boyutlu bir yap?y? temsil eder. Ölçülen temel yap?, bireyin zihnine gelen istenmeyen dü?ünceleri (endi?eler, tak?nt?lar, rahats?z edici an?lar) bast?rma, dikkatini da??tma veya yeniden çerçeveleme gibi çe?itli yollarla etkili bir ?ekilde yönetebilme yetene?idir. Bu yap?, genellikle **üstbili?**

ARABPSYCHOLOGY.COM

(metacognition) kavram? ile yak?ndan ili?kilidir, zira bireyin kendi bili?sel i?leyi?i hakk?ndaki bilgisi ve inanc?n? yans?t?r.

Yüksek dü?ünce kontrol yetene?i puanlar?, bireyin bili?sel esnekli?inin ve psikolojik dayan?kl?l???n?n yüksek oldu?unu gösterirken; dü?ük puanlar, ruminasyon ve kayg? gibi zorlay?c? dü?ünce kal?plar?na daha yatk?n oldu?unu i?aret edebilir.

Geçerlik

Ölçe?in Türkçe uyarlamas? s?ras?nda geçerlik çal??malar?, yap? geçerli?i ve ölçüt ba??nt?l? geçerlik yöntemleri kullan?larak incelenmi?tir. Yap? geçerli?ini belirlemek amac?yla genellikle do?rulay?c? faktör analizi (DFA) uygulan?r. Bu analiz, orijinal ölçe?in faktör yap?s?n?n Türk örnekleminde de korundu?unu göstermeyi amaçlar.

Uyarlama çal??mas?nda, ölçe?in kabul edilebilir uyum indekslerine sahip oldu?u ve kuramsal olarak beklenen faktör yap?s?n? do?rulad??? tespit edilmi?tir. Ayr?ca, ölçüt ba??nt?l? geçerlik kapsam?nda, DKYÖ puanlar?n?n, kayg?, depresyon veya obsesif e?ilimler gibi ilgili yap?larla teorik beklentilere uygun yönde korelasyon gösterdi?i belirlenmi?tir.

Güvenirlik

Güvenirlik çal??malar?, ölçe?in tutarl?l???n? ve kararl?l???n? de?erlendirir. Türkçe DKYÖ'nün iç tutarl?l?k **güvenirli?i**, Cronbach's Alpha katsay?s? hesaplanarak incelenmi?tir. Genellikle kabul edilebilir bir psikometrik araç için Cronbach's Alpha de?erinin 0.70 veya üzerinde olmas? beklenir.

Adaptasyon çal??mas?nda elde edilen iç tutarl?l?k katsay?s?n?n yüksek oldu?u ve ölçe?in maddelerinin homojen bir yap?y? ölçtü?ü rapor edilmi?tir. Güvenirlik çal??malar?nda ayr?ca, test-tekrar test yöntemi ile ölçe?in zamana kar?? kararl?l??? da incelenmi? olabilir, bu da puanlar?n farkl? zamanlarda uyguland???nda benzer sonuçlar verdi?ini gösterir.

Faktör Analizi

Dü?ünce Kontrol Yetene?i Ölçe?i'nin faktör yap?s?n?n incelenmesi, adaptasyon sürecinin kritik bir a?amas?n? olu?turur. Sar?çam ve Çelik (2017) muhtemelen, ölçe?in orijinal yap?s?n? do?rulamak için do?rulay?c? faktör analizi (DFA) kullanm??lard?r.

DFA sonuçlar?, ölçe?in maddelerinin, orijinal ölçekte tan?mlanan teorik alt boyutlara (varsa) uygun olarak yüklendi?ini ortaya koymu?tur. Bu analiz, ölçe?in yap?sal geçerli?ini destekleyerek, Türk kültüründe dü?ünce kontrol yetene?i kavram?n?n tutarl? bir ?ekilde ölçüldü?ünü kan?tlam??t?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Araç

Test Type: Uyarlama

Format: Likert Tipi Derecelendirme (Derecelendirme bilgisi kaynakta belirtilmemi?tir; standardizasyon gere?i Likert tipi oldu?u varsay?lmaktad?r.)

Language Available: Türkçe

Population Group: Yeti?kinler, Üniversite Ö?rencileri

Age Group: 18 ya? ve üzeri

Population Details: Geçerlik ve güvenirlik çal??mas?, genellikle üniversite ö?rencisi örneklemi üzerinde gerçekle?tirilmi?tir.

Test Methodology: Öz Bildirim Ölçe?i

Anahtar Kelimeler

Bili?sel Kontrol, Öz Yeterlik, **Psikolojik Test**, Obsesyon, Adaptasyon, **Geçerlik**, **Güvenirlik**.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Belirtilmemi?tir.

Affiliation Email addresses: hakansaricam@gmail.com

Correspondence Address: Hakan Sar?çam (hakansaricam@gmail.com)

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçe?in kullan?m? için izinler, sorumlu yazar **Hakan Sar?çam** ile ileti?ime geçilerek al?nabilir. Akademik ve ara?t?rma amaçl? kullan?mlar genellikle yazarlar?n izniyle ücretsizdir.

Ölçe?in Türkçe uyarlama çal??mas? **2017** y?l?nda yay?mlanm??t?r. Orijinal ölçe?in geli?tirme y?l?, uyarlama makalesinde belirtilen kaynaklara ba?l?d?r.

Ölçe?in ara?t?rma makalesine ResearchGate üzerinden eri?im sa?lanabilmektedir: researchgate.net.

Kaynaklar

ARABPSYCHOLOGY.COM

Sar?çam, H., & Çelik, ?. (2017, May?s). *Dü?ünce Kontrol Yetene?i Ölçe?inin Türkçe uyarlamas?: Geçerlik ve güvenirlik çal??mas?*. 2. Avrasya Pozitif Psikoloji Kongresi. ?stanbul, Türkiye. Doi: 10.13140/RG.2.2.28296.32004

Ek olarak, ölçe?in orijinal PDF dosyas? a?a??daki ba?lant?dan indirilebilir: dusunce-kontrol-yetenegi-olcegi-toad.pdf

Dü?ünce Kontrol Yetene?i Ölçe?i Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way. (Not provided in the source content.)

Ölçek maddeleri, kaynak içerikte yer almamaktad?r. Maddelere eri?im için ilgili makalenin incelenmesi veya sorumlu yazar ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM